

תורת הר שמואל

פרשת ואתחנן תשע"ט זמני השבת:

כניסה: 6:52 צאת: 8:00 ר"ת: 8:34 שקיעה: 7:25

מזל טוב!

הרב יוסף שטילרמן ורעיתו שליט"א
על הולדת הבת

הרב עמנואל איפרגן ורעיתו שליט"א
על בואם לגור בשכונה, יישוב טוב וברכה

הר' צאלי הירשילר ורעיתו הי"ו
הודיה להשי"ת
קידוש בבית הכנסת החסידי אחר התפילה

ברכה שמחה ונחת באורך ימים ושנים!

נדפס בעילום שם על ידי ח.ח.
ברכה שמחה ונחת ופרנסה
באורך ימים ושנים בזכות זיכוי הרבים

希 福

כתוב בפרשה: (ד' י"ב) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול, בפרשת יתרו כתוב, וכל העם ראים את הקולת ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, הנה מפורש בפרשת יתרו שראו את הקולות, אם כן צריך ביאור מה שכתוב כאן - קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול, ומשמע שלא ראו מאום אלא רק שמעו קול.

תחילה נסביר את הפסוק שבפרשת יתרו, וכל העם ראים את הקולת ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, ונתקשו שם המפרשים מה הפירוש רואים את הקולות, שהיה צריך לומר "שומעים" את הקולות (כי לא רואים קול אלא שומעים קול), וביארו בכמה אופנים, ורש"י פירש שראו את הנשמע שאי אפשר לראות במקום אחר, ויש שביארו שהקול נראה להם בכתב אותיות ועל כן היה שם שמיעה של קול וראית מאמר הקול בכתב אותיות, ועדיין יש לעיין שאפילו אם נאמר שראו את הקולות גם בכתב, בכל זאת שוב אין זה ראייה של קול, אלא ראייה של כתב ושמיעה של קול.

ויש לומר שהנה בכתב עצמו יש לחלקו לשני גדרים, לשני מיני כתב, שיש כתב של "קול" ויש כתב של "מראה", והוא שבכתב יש בו גם גדר קול משום שהוא רישום של תנועות והברות הדיבור וכשיקרא אדם את הכתב הרי שקורא רישום של קולות, וגדר שני הוא כתב של "מראה" דהיינו שיהיה הכתב ציור וסמל ולא תנועה של דיבור, וכמו שמובא בילקוט שמעוני בראשית (אות ב') למה פתחה התורה באות ב', לפי שיש לה שני עוקצין אחת למעלה ואחת מלמטה מאחוריו, אומר לב' מי בראך

בעולם והוא מראה להם בעוקצו של מעלה ואומר להם זה של מעלה בראני וכו', וכן שם (באות ג') אותיות של אמת בשתי רגלים ושל שקר ברגל אחד, הנה מבואר שבכתב תורה יש גם גדר כתב של "מראה", ויהיו בו שתי המעלות גם כתב הקול וגם כתב המראה, וזהו שכתוב 'וכל העם רואים את הקולות' שראו אותיות פורחות שהיה בהם גם מעלת קול וגם מעלת מראה, ושני המעלות הם בכתב, מלבד מה ששמעו קול.

וראיית מובא בשם הגרי"ז ש"אותיות מחכימות" לא שייך בתורה שבעל פה, ורק בתורה שבכתב, כיון שתורה שבעל פה לא ניתן ליכתב, ונראה הכונה בדבריו שאף שבראיית הכתב בתורה שבעל פה לפעמים מבין את הדברים ביתר ביאור, על כל פנים אין זה גדר אותיות מחכימות אלא כשמיעה, אבל גדר אותיות מחכימות הוא מעצם האותיות ומגדר שהכתובה היא החכמה, והוא כמו שביארתי לעיל, שבכתב תורה יהיו שני גדרים, וממילא נראה שבכתב תורה כיון שיש בו גם מעלת כתב המראה הרי דגם כתב הקול בתורה שבכתב הוה בגדר אותיות מחכימות.

וברש"י ד"ה את הקולות פירש - היוצאין מפי הגבורה, וצריך ביאור מה בא רש"י להוסיף, ועיין בשפתי חכמים שהרגיש בקושיא וביאר שלא תאמר שראו את הקולות שלפני מתן תורה, אלא ראו את הקולות שבפסוק זה (בפרשת יתרו), והוא קצת דחוק שפשטות משמע כן, שראו את הקולות המפורשים בפסוק, ונראה לומר שגם בפסוק של רואים את הקולות יש שתי קולות, שמפורש כאן "רואים את הקולות" וגם "קול השופר", ודקדק רש"י שרואים את הקולות מדבר רק על הקולות היוצאין מפי הגבורה, היינו הדברים שהם עשרת הדברות ולא קול השופר, ואפשר שזה כוונת השפת"ח, ולדברינו שפיר שרואים את הקולות שראו אותיות פורחות שהיה בהם גם מעלת קול וגם מעלת מראה, וזה אינו אלא בדברים ולא בקול השופר, ועיין בנפש החיים (שער ג' פרק י"א), ועיין עוד בספר אילימה רבתי לרמ"ק (מעייין עין הקורא, התמר השני, פרק ג').

וכעת נראה שאפשר לבאר את הפסוקים באופן אחר, שבאמת שלא היה ראייה של כתב המראה, שכתב המראה הוא רק בספר תורה השלם ואז יקבל שם של כתב המראה, אבל בחלק אפילו שזה מקצת מתורה שבכתב עדיין יש לו רק מעלת כתב הקול, וזה ביאור הפסוק של וכל העם רואים את הקולות היינו שראו אותיות של כתב ועדיין היה בכתב רק מעלת כתב הקול, וזהו וכל העם רואים את הקולות, וכן הכא יש לפרש בדקדוק "קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם

חזו בני חביבי
עמוד 8

הלכה פסוקה
עמוד 7

נועם דברות
עמוד 6

מעשה שהיה
עמוד 5

עיון הפרשה
עמוד 4

למדני חוקיך
עמוד 3

פרפראות
עמוד 2

פרשה מפורשת המשך מעמוד 1

בס"ד

אלוורה -
לתפקוד טוב יותר של מערכת העיכול. מעורר רגיש, סכרת, לחץ דם, סיבוכימאלוגיה, אוסטיופוזיס

אלוורה -
לעזרה ראשונה כוויח, עקצוצת, אלרגיה, אסטמה נשימתית

אלוורה -
לטיפול בבעיות עור ובפטרייות אקנה, קשקשים, סגמנטיה אסטמה של העור, סטריאזיס, פטריות עור וציפורניים

אלוורה -
לעזרה בבעיות מפרקים. פרוצידים, דיסק, שחיקת סחוסים, דלקת

אלוורה - כל מה שצריך בצמח אחד!!!
מוצרי בריאות וקוסמטיקה על בסיס ג'ל אלוורה, אורגני פעיל ומוצבו ברישיון משרד הבריאות

0527125539

ראים זולתי קול" היינו שתמונה אינכם רואים היינו תמונה של המדבר או של צורה, אבל תמונה של אותיות ראו רק היה תמונת כתב זה רק בגדר כתב הקול, והוא האמור ותמונה אינכם ראינו זולתי קול, שאינם רואים תמונה ורק תמונה של כתב הקול ראו, וזה שנאמר זולתי קול, שקול הם ראו רק היה זה כתב הקול ולא כתב המראה וע"כ אינו בגדר "תמונה", ובכתבים שאצלי על גמ' סנהדרין (דף כ"א ע"ב) דאיתא שם אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש, חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית ולשון ארמי וכו', תניא רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, אילמלא קדמו משה וכו' ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו נשתנה על ידו הכתב שנאמר וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתרגם ארמית, וכתוב לא כהלין כתבא למקרא ופשרא להודעה למלכא, וכתוב וכתב את משנה התורה הזאת כתב הראוי להשתנות, למה נקרא אשורית שעלה עמהם מאשור ע"כ, ביארתי בארוכה דמה שלרבי יוסי התורה ניתנה בכתב עברי היינו שהתורה הייתה רק "הדברים" אבל צורת הכתב אשורית היה כעין תורה שבע"פ שלא ניתן ליכתב אלא בימי עזרא, וכמו הפירוש האחרון שרשמתי כאן בביאור הפסוק וכל העם רואים את הקולות היינו שראו אותיות של כתב ועדיין היה בכתב רק מעלת כתב הקול, וזהו וכל העם רואים את הקולות, וכן מה שביארתי על הפסוק כאן "קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראינו זולתי קול" היינו שתמונה אינכם רואים היינו תמונה של המדבר או של צורה, אבל תמונה של אותיות ראו רק היה תמונת כתב זה רק בגדר כתב הקול, ונראה עוד שבכתב תורה מצינו בכמה מקומות בש"ס מחלוקת אם יש אם למקרא או אם למסורת ועיין גמ' סנהדרין (דף ד'), הרי שבעצם הכתב יש גדר כדרך כתיבתו וגדר של כדרך קריאתו.

חדש!! גמ"ח לסכומים קטנים עד 400 ₪
נפתח גמ"ח לסכומים קטנים (בינתיים), לתושבי
השכונה בלבד, עם ערב אחד תושב השכונה
המטרה בעזה"י להרחיב את הגמ"ח
תרומות עבור הגמ"ח יתקבלו בברכה
מנהל את הגמ"ח
הר' אשר סמית הי"ו טל: 0779120156

פרפראות הרב משה קליין

פרשת ואתחנן קוראים תמיד בשבת שלאחר תשעה באב, והעניין בזה, דהנה בתשעה באב אסור ללמוד תורה, ועל זה נאמר: "עת לעשות לה' הפרו תורתך", לכך קוראים מיד לאחריו פרשת ואתחנן, להתחיל שוב התורה ולקבל עול מלכות שמים מחדש. ("עבודת ישראל")

"פן תשכח את הדברים"

מלת "שכח" גדול ממלת "זכר" ב101, על כן השכחה גוברת על האדם כי כוחו גדול הוא ב101, אך בכל פעם שחוזר על משנתו, מחליש את כוחו של "שכח", ואם יחזור 101 פעמים יגבר עליו. (כלי יקר)

"לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו..."

ולכאורה יש להבין בשלמא לגרוע ממצוות ה' אסור, אבל מדוע אסור להיות מן המהדרין ולהוסיף על מה שציווה ה'? והסביר המגיד מדובנא בדרך משל: איש אחד היה נוהג לשאול כלים משכנו, וכפעם

תאמין עכשיו שמנורה יכולה גם למות... הנמשל: "לא תוסיפו" אל נא תצדקו יותר מדי, כדי שאחרי כן "לא תגרעו" כי כל המוסיף סופו להיות גורע.

"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"

בפסוק זה רמוזים מספר העולים לתורה בימים שמוציאים ס"ת, "שמע" שלש אותיות, כנגד שלשה עולים בימי שני וחמישי ומנחה של שבת, "ישראל" חמש אותיות, כנגד חמשה העולים ביו"ט. ה' ארבע אותיות, כנגד ארבע העולים בר"ח. "אלהינו" שש אותיות, כנגד העולים ביום הכיפורים. ה' אחד" שתי המילים שהן שבע אותיות, כנגד מספר העולים ביום שבת. (עונג לשבת)

"ואתחנן" גימטריא "תפלה" שמנינו 515, אם נצרף שם הוי"ה שמנינו 26 למנין "ואתחנן", נקבל 541 כמנין המלה "ישראל", בא לרמוז שישראל המתפללים אל ה' בכוונה, התפילה נשמעת ומתקבלת. (ספרים)

בפעם היה מחזיר לו כפליים ממה ששאל ממנו, תחת כך ששאל ממנו החזיר לו שתי כפות, תחת קערה אחת-שתי קערות, כאשר תמה המשאל על כך, היה השואל משיבו ב"תמימות" כשהבאתי הכף לביתי הרתה וילדה כף שנייה, וכמו כן הקערה... פעם אחת בא אליו השואל ואמר לו: הערב חג משפחה בביתי, במטותא ממך השאילני מנורת הכסף הגדולה שלך, המשאל נעתר מיד לבקשה זו, חשב בלבו: למחר יביא לי שתי מנורות, עברו מספר ימים והשואל לא החזיר אף מנורה אחת, אמר לו: למה לא החזרת לי את המנורה? אמר לו השואל: בשעה שהבאתי את המנורה לתוך ביתי - אחזה השבץ ומתה, כעס שכנו וצעק: הנשמע כדבר הזה, וכי מנורה מתה? השיב לו השואל בניחותא: וכי כף וקערה מתעברות ויולדות? ואם תמול שלשום החזרתי לך כפליים ממה שהשאלתני האמנת שדרכם של כלים ללדת, על כורחק

האם מחשבים את הזריחה והשקיעה לפי האופק המישורי או לפי הנראה מעל ההרים

שאלה זו דנו בה גדולי הפוסקים בעיר שיש בה הרים המסתירים את הזריחה והשקיעה האם מתחשבים לפי האופק המישורי, דהינו ניכוי ההרים שמסביב. או מחשבים את השקיעה כל מקום לפי הנראה באותו מקום, וכן עיר גדולה שמחמת גודל שטחה, או עיר היושבת חלקה בצד אחד של ההר וחלקה בצד השני, באיזה שקיעה וזריחה מתחשבים.

הנה יסוד שאלה זו מופיעה בגמרא בשבת קיח: אמר ר' יוסי יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריה וממוציאי שבת בציפורי, אומר רש"י מכניסי שבת בטבריה מפני שהיא עמוקה ומחשכת מבעוד יום וסבורים שחשכה, וממוציאי שבת בציפורי שיושבת בראש ההר ובעוד שהחמה שוקעת שם אור גדול ומאחרים לצאת.

יש מחלוקת בראשונים בין הר"י מגאש והעומדים בשיטתו לבין הרוקח והעומדים בשיטתו האם מה שר' יוסי כתב יהא חלקי הוא רק חומרא כמו שמשמע מרש"י או שזה מעיקר הדין.

בשו"ע סי' רל"ב כתב הדרכי משה בשם המהריל שהיה נוהג להתפלל מנחה בשעת הדחק סמוך לצאת הכוכבים כי אמר אע"פ שנראה כלילה בעיר מ"מ עדיין יום הוא כמו שאמר ר' יוסי יהא חלקי עם מכניסי שבת בטבריה וכו', וכן פסק המ"א בס' רל"ג ס"ק ז', וכן משמע במ"ב ס' רל"ג ס"ק י"ד שבדיעבד יכול להתפלל מנחה אחר השקיעה מיד כפי דעת הרמ"א שיש מקומות שעדיין אצלם לא הגיעה השקיעה.

וכתב בברכי יוסף אורח חיים סימן של"א ס"ק ז ונולד בין השמשות וכו'. כל שנראה שמש אפילו משהו אפילו בראש

הדבר הגבוה יותר שיש בעיר מונין מאותו יום, וכשאינן נראים כלל בשום דבר מונין להבא. הרב בית דוד א"ח סי' קכ"ו. וכן נתפשט המנהג בעיר קדשנו ירושלים תו' ועיר לנו חברון תו' מזמן גאוני הדורות שלפני דורנו.

וכבר העיד מרן החיד"א במחב"ר (ס"ס רסא) בשם רבו בגט מקושר, שהמנהג בא"י כסברת הגאונים, שתיכף ומיד לאחר השקיעה מתחיל זמן בין השמשות ונמשך שלשת רבעי מיל, ונוהגים להקל ג"כ במוצ"ש כסברת הגאונים בשלשת רבעי מיל, ומוסיפים עוד רבע מיל למצות תוספת מחול על הקודש, ושמנהג ישראל תורה הוא, והמחמיר במוצ"ש כדעת ר"ת. תע"ב. ע"ש.

הנה אחרוני הפוסקים נחלקו בזה, דעת הרב טיקוצינסקי זצ"ל מחבר הלוח כתב שכל מקום מחשבים לפי השקיעה והזריחה באותו מקום עיר היושבת בהר כמו ירושלים מחשבים לפי המקום הגבוה בעיר, ועיר היושבת בעמק ומסביבה הרים גבוהים מחשבים לפי אותו מקום בזמן שנראה בו הזריחה והשקיעה, ולא לפי ההרים הרחוקים שמסביב, וכן פסק הרב אלישיב זצ"ל ועוד הרבה פוסקים, אולם הגאון הרב איסר זלמן מלצר זצ"ל פסק שצריכים להחמיר ועיר היושבת בהר צריכה לחכות לפחות עוד שני דקות עד שתשקע השמש באופק המישורי (איזור החוף), ונפקא מינא לתינוק הנולד בירושלים שני דקות אחר השקיעה ביום חול באיזה יום ימולו אותו, ולגבי תינוק הנולד בערב שבת או במצאי שבת עד עשרים דקות אחר השקיעה ימולו אותו ביום ראשון מחמת ספק בין השמשות והנולד אחר עשרים דקות אחר השקיעה בערב שבת ימולו אותו בשבת, ותינוק הנולד במוצאי שבת אחר השקיעה מלים אותו ביום ראשון מחמת ספק בין השמשות.

לסיכום: דעת הגרש"ז אוירבאך זצ"ל להחמיר כדעת רבו הרא"ז מלצר זצ"ל להחשיב את השקיעה כפי שהיא נראת במישור ללא ההרים ששם היא מאחרת בין 2 ל 3 דקות, וכן דעת האור לציון להחמיר בערב שבת באיזור ההרים לא לעשות מלאכה 4 דקות לפני השקיעה המצוינת בלוחות מחשש האופק המישורי ועוד 3 דקות מדין תוספת שבת.

אולם דעת הרב עובדיה זצ"ל שכל מקום הולכים לפי השקיעה והזריחה של אותו מקום כמצוין בלוחות בן לקולא בן לחומרא.

"כבר כתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחרריך'. נמצא כל עניינים כאלו גורמים לישראל להיות נתונים בהסתר פנים ח"ו, וגם איתא בזוה"ק פרשת נשא שדבר זה גורם לשרות סטרא אחרא בביתא וגורם מסכנינותא לביתא. על כן נדב לבי בעז"ה לאסוף את כל מאמרי חז"ל השייכים לענין זה, ולהראות לפני הכל את גודל העוון והעונש שיש בזה, וגודל המעלה להאשה הצנועה בדרכיה, שעיי"ז היא זוכה לבנים יראי השם וחשובים שבדור, אולי על ידי זה יראו ויקחו מוסר ויתוקן קצת הפרצה הגדולה הזאת, ובזכות זה נזכה לראות בבנין ירושלים גדריה ועניניה בב"א" (החפץ חיים - ספר גדר עולם)

תפילה למשה איש האלוקים

הקדמה קצרה: יש לי הרגשה לא נעימה בנוגע לבחירת נושא השיעורים שלנו. בדרך כלל אני משתדל להיצמד לנושא של פרשת השבוע וגם בשיעור זה אני מתכוון לעשות כן. אבל פרשת השבוע היא פרשה ענקית והיא כוללת בתוכה את עשרת הדברות, את קריאת התורה לתשעה באב וגם את הפרשה הראשונה של קריאת שמע. אלו הם נושאים כבדי משקל ועמוסי חשיבות ובכל זאת השיעור לא יתעסק בהן.

השיעור כן יתעסק בנושא הראשון שמעסיק את פרשת השבוע למרות שלא ברור כלל מי קבע את חלוקת הפרשיות ומי נתן להן את שמן. השם ואתחנן שבו הוכתרה הפרשה שלנו קשור למה שמשה רבנו שעליו מוטלת חרב הגזרה שהוא לא יכנס לארץ מקווה לשנות את הגזרה. האמת היא שמשה רבנו יודע על הגזרה הזאת עוד מלפני יציאת מצרים שם הוא שאל את הקב"ה "למה הרעות לעם הזה למה זה שלחתי" ועל זה ענה לו הקב"ה "עתה תראה אשר אעשה לפרעה אבל מה שאעשה לשלושים ואחד המלכים בעת כניסת עם ישראל לארץ כנען - אתה לא תראה! רמז נרמז לו והוא מנסה להסתער על הגזרה ולבטל אותה. על זה מדברת תחילת פרשה זו.

אנחנו יודעים שמשה רבנו השקיע הרבה מאד במטרה שלו. הוא התפלל 515 תפילות לצורך מטרה זאת ולמרות שאין אני מבין כלום בתפילות משה רבנו אבל אני מבין שהוא לא חזר על אותה תפילה פעמיים. כל תפילה הייתה התחלה חדשה. אבל אני לא מבין למה מספר התפילות היה 515? אבל אני יודע שאם הקב"ה לא היה מפסיק אותו הוא היה ממשיך להתפלל אולי עד היום.

אבל הקב"ה אמר לו "רב לך. אל תוסף לדבר אלי עוד בדבר הזה!" ואז כנראה הוא הפסיק.

לכל הסיפור המזעזע הזה יש לי שלוש שאלות. שאלה ראשונה למה הקב"ה כל כך התעקש לא לתת למשה רבנו להיכנס לארץ ישראל. הנה בכל החטאים של עם ישראל הוא לא היה מעורב בכלל. והיו לו כל כך הרבה זכויות והקב"ה אהב אותו וכיבד אותו מאוד ותמיד הוא התחשב בדעתו של משה רבנו ודווקא בעניין זה הוא סירב.

השאלה השנייה היא מה קרה באמצע תפילותיו של משה שגרם לקב"ה לדרוש ממשה שיפסיק להתפלל? זה לא יכול להיות במקרה!

והשאלה השלישית היא שאלה כללית. מה רוצה התורה שאנחנו נלמד מהסיפור הזה? סיפורים לא נכתבים בתורה למען ההיסטוריה בלבד. הם באים ללמד אותנו משהו. השאלה היא מה?
ועתה אל התשובות:

על השאלה הראשונה אין לנו ברירה אלא לפנות למדרש הגדול חומש בראשית פרשת וישב האומר שיש לקב"ה הנהגה שנקראת "עלילה" שמשמעותה היא שלפעמים יש לקב"ה עניין בדבר מסוים ולצורך הוצאת העניין אל הפועל הוא משתמש בדרכים לא כל כך

הוגנות היינו אומרים. לנו אסור להשתמש בכלים אלו. כשהוא החליט - למשל - בנושא שלנו שלמשה רבנו אסור לתת להיכנס לארץ ישראל לפני הזמן הסופי, הוא מחפש טענות ותואנות נגד משה ומפעיל אותן בלי להתחשב בעובדה שבאמת משה רבנו צדיק ואין בו אשמה.

אם נשאל מתי הקב"ה החליט שמשה לא ייכנס לארץ כנען אחרי 40 שנות נדודים במדבר לארץ ישראל נתפלא לשמוע שהחלטה על זה נפלה הרבה לפני שמשה רבנו נולד! אולי מיד עם בריאת העולם

כשנפרסה לפני הקב"ה תכנית העולם וראו שם את עם ישראל היורד למצרים ואת משה רבנו המוציא אותם משם כבר אז הוחלט שלארץ ישראל משה רבנו לא יכנס לעת עתה! אבל הלא אי אפשר סתם כך להתנפל על משה רבנו? אז נשמע כתשובה שזה לא יהיה "סתם ככה", יש סיבה לזה. משה נכשל במי מריבה והנה לנו סיבה! זה נקרא עלילה. לנו כאמור לעיל אסור להשתמש בכלים כאלו!

ואם נרצה להבין את עומק העניין נאמר שהמנהיג של העם קשור בגורל של העם. אם הם לא יכנסו לארץ אז גם הוא לא יכנס למרות שהוא לא קשור כלל לחטאים שלהם. אסור לו להשאיר אותם לבד. הם ימותו במדבר אז גם הוא ימות שם. הם יחכו עד לבא העת שלהם להיכנס לארץ אז הוא יחכה אתם! זאת הנהגה יפה של קשירת גורל בין העם והמנהיג שלו! זאת תשובה לשאלה הראשונה.

לשאלה השנייה שהייתה למה ובאיזה רגע הרגיש הקב"ה שצריך לעצור את משה ושיפסיק לבקש מה שהוא מבקש? למה הקב"ה לא יתן לו להמשיך את תפילות עד אין קץ? התשובה לשאלה זאת מצריכה אותנו לגלות כמה סודות. באמת משה רבנו נראה בסיפור הזה כמי שהוא חסר אונים. מה הוא יכול לעשות? הקב"ה לא רוצה אז אין מה לעשות! אבל זה באמת לא כך. לצדיקים ובוודאי ברמה של משה יש כוח לגזור גזרות והקב"ה התחייב למלא את רצונם. אם משה רבנו היה דופק על השולחן כמו שאומרים וצועק "אני רוצה להיכנס!" אי אפשר היה לעצור אותו.

זה התברר בקריעת ים סוף שם העם פנה אל משה בצעקות שהם מפחדים מפרעה שכמו קם לתחייה והוא שועט בעקבותיהם ומאיים להתנקם מהם על עזיבת מצרים יחד עם הרכוש הרב שהם נטלו עמם! ומשה צעק אל הקב"ה ואז הקב"ה עונה לו "מה תצעק אלי? דבר אל בני ישראל ויסעו."

אומרים המפרשים שהקב"ה אמר לו אתה יכול לעשות לבדך כל מה שצריך. תגזור גזרה והים יקרע! הים לא יעמוד נגדך! יש לך כוח שנקרא "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". או "הקב"ה גוזר והצדיק מבטל!"

משה רבינו באמת לא אהב את זה. הוא אהב מאד את מה שהוא משיג דווקא בדרך תפילה אבל הדרך קיימת ופתוחה ומזה חשש הקב"ה ברגע זה. שמשה ישתמש בכוח שיש לו ואז לא תהייה אפשרות לחסום את דרכו! לכן ברגע זה הקב"ה החליט לעצור את

"משה רבנו מלמד

אותנו להיות

נודניקים ולא

להתבייש לחזור על

בקשה עוד ועוד!

הקב"ה אוהב

נודניקים, חמש

מאות פעמים ואם

לא היו עוצרים

אותו בכוח בכדי

שלא יאמרו

הבריות תלמיד

כמה סרבן והרב

כמה קשה, כמו

שכתב רש"י היה

משה ממשיך

בתפלתו אולי עד

היום"

עיון הפרשה המשך מעמוד 4

שילדה בלהה שפחתה "נפתלי" ומה פירוש השם הזה? כותב רש"י התפתלתי והתעקשתי עמו הרבה. מה את מתעקשת? אמרו לך שלא יהיה לך וולד אז תעזבי! תלכי לפתוח מפעלי חסד ויהיו לך במקום ילד! אבל לא. היא כאילו תפסה בשולי המעיל האלוקי ואמרה אני לא עוזבת עד שאקבל את מבוקשי! והיא קיבלה! "נפתולי אלוקים נפתלתי עם אחותי ורש"י מסביר נתעקשתי ונפתלתי עמו פתילות הרבה - וגם יכולתי!" את זה התורה רוצה ללמד אותנו. תהיו עקשנים ואף פעם אל תתייאשו. תלמדו ממשה רבנו לא להתייאש!

**שבת שלום לכל המתפללים בבתי הכנסת בהר שמואל ולחבריהם
המקשיבים לקולך די בכל אתר ואתר.**

ההמשך המסוכן לתכניות שלו ולאסור על משה רבנו להמשיך לדבר על העניין הזה.

ועתה לשאלה השלישית שהיא בעצם העיקרית בשיעור היום. למה התורה בכלל כתבה את הסיפור הזה. מה הסיפור הזה צריך ורוצה ללמד אותנו?

התשובה היא שאנחנו צריכים ללמוד את הכוח שיש לתפילה וכשחז"ל שאלו במסכת ברכות "התפלל אדם ולא נענה מה יעשה יחזור ויתפלל!" לא כתוב כמה פעמים צריך לחזור ולבקש משהו מבלי שיאשימו אותך שאתה נודניק! אנחנו רגילים לדחות נודניקים כאלה בגערה. "אמרת לך שאין אז מה אתה חוזר ומבקש. אין אז אין!" ומשה רבנו מלמד אותנו להיות נודניקים ולא להתבייש לחזור על בקשה עוד ועוד! הקב"ה אוהב נודניקים. חמש מאות פעמים ואם לא היו עוצרים אותו בכוח בכדי שלא יאמרו הבריות תלמיד כמה סרבן והרב כמה קשה, כמו שכתב רש"י היה משה ממשיך בתפלתו אולי עד היום.

אנחנו לא אוהבים עקשנים. אבל רחל אמנו לא התביישה לקרוא לבן

מעשה שהיה...

**רבי יעקב כולי -
מעם לועז**

(י"ט אב ה'תצ"ב)

רבי יעקב כולי נולד לאימו ולאביו חכם מכיר כולי בשנת ת"מ ה' (1685) בירושלים.

אביו עלה לארץ ישראל מהאי כרתים ואימו היא ביתו של הראשון לציון חכם משה בן חביב, שעלה לארץ משלוניקי. רבי יעקב כולי עבר לעיר צפת, שם למד תורה

מחכמי צפת, ועסק בהעתקת כתביו של סבו הראשון לציון.

בשנת תע"ד (1714) נסע לקושטא כדי להדפיס את ספריו של סבו רבי משה בן חביב. בקושטא הכיר את רבי יהודה רוזאניס, שעמד על גדולתו, ומינהו לדיין בבית הדין בקושטא. רבי יעקב כולי זכה להדפיס את ספריו סבו, ולאחר פטירת רבי יהודה רוזאניס זכה גם בהדפסת ספריו.

היה בקי בכל מקצועות התורה, כפי שנראה מספרו 'מעם לועז', בו שילב פרושים על פי הפשט, מדרשים והלכות מסוכמות מהפוסקים אשר היו לפניו. בספרו היטיב להדגיש את המצוות שבין אדם לחברו שבהן הרחיב ועורר את קהל הלומדים. את ספרו הדפיס אחרי הסכם עם אחד מעשירי קושטא ואוהב התורה חכם יהודה מזרחי. חכם זה הסכים לממן את הוצאות הדפסת הספר כאשר הרווחים מהמכירה

הוענקו למחבר ולצדקה. רבי יעקב כולי היה נוהג בתעניות אך משתדל בהצנעתם. פעם אחת היה שרוי בתענית ג' ימים, לקראת סוף היום השלישי של התענית כיבדוהו בקפה. הוא נענה ולגם מהכוס על מנת שלא יתפרסם מעשה חסידותו.

חכם יעקב כולי נפטר ביום י"ט אב תצ"ב (1732).

ספרו 'מעם לועז', התקבל באהבה בקרב קהילות ספרד. הספר נכתב בשפת הלאדינו, והיה לספר עממי שגם פשוטי העם קראו בו. הוא תורגם לעברית ערבית ואנגלית וזכה למהדורות רבות. את הכרכים של 'מעם לועז' על בראשית ושמות כתב רבי יעקב כולי בעצמו ואת שאר הכרכים, חלקם על פי רשימות שהותיר, כתבו: חכם יצחק מאגריסו, חכם יצחק ארגואיטי, חכם רחמים מנחם מיטראני וחכם רפאל חייא פונטרימולי. את התרגום לעברית והשלמת כרכים נוספים השלים החכם שמואל ירושלמי.

על ממדי העבודה העצומה שהשקיע רבי יעקב, מעידות הן הקדמתו של רבי יעקב ל"משנה למלך", והן הערכתו של החיד"א (ר' חיים יוסף דוד אזולאי), שאין כמוהו מומחה להעריך עבודה זו כערכה, וכך כותב החיד"א: "והמסדר מהר"י כולי שיכל ידיו וניתח אותו לנתחיו וסידר בסדר הרמב"ם והגדיל לעשות מלאכה וחכמה בסדר נאה". עבודתו של רבי יעקב כולי על ה"משנה למלך" הצריכה בקיאות עצומה במקורות, עבודת ענק ועמל עצום. התוצאה הינה אחד מספרי ההלכה החשובים ביותר של הדור, רבי יעקב כולי הוסיף על דברי רבו את הגהותיו והערותיו, ואלה נדפסות מכאן ואילך כחלק מן החיבור הזה, שהוא בגדר נושא כלים ל"משנה תורה" של הרמב"ם.

נועם דברות הרב עמנואל איפרגן

איסור חוקות הגויים וגדר האיסור

בתורה נאמר כמה פעמים האיסור להדמות לגויים כגון "ובחוקותיהם לא תלכו" ו"לא תלכו בחוקות הגוי". וצריכים לנו לברר מהו גדר חוקות הגויים. שהרי למשל יש מלבושים מודרניים של גברים ונשים שהיום הגויים המציאו, ואין הדיון כאן מעניין צניעות (בגדים) האם אסור ללבושם? וכן כל מיני מנהגי ודרכי עולם המערב שנעשו כרגילות בעולם, האם אסור לעשות כן משום חוקות הגויים, ובשורות אלו ננסה לעמוד על גדר האיסור.

בגמ' מסכת עבודה זרה (דף י"א.) מבואר דכל מה שאסרו בחוקותיהם לא תלכו, דוקא דבר שהוא חוק שעושים לע"ז שלהם. כגון ששורפין את מתייהן והורגין את מתייהן בסייף וכדו'. וכן דייק הראב"ד בספר האשכול ח"ג (עמוד קיז) שכתב דלא אסור משום בחוקותיהם לא תלכו, רק בחוק של ע"ז. וכן מבואר בהדיא בחידושי הר"ן למס' עבודה זרה (שם) וכ"פ הריב"ש (סימן קנ"ח) בענין המנהג לצאת לבית הקברות בכל ז' ימי אבלות בבוקר, אם יש לאסור ד"ז ולומר שלקחו מנהג זה מהישמעאלים. והשיב, שאף שכן הביא מנהג הישמעאלים, אין זו חוקה שיהא אסור משום ובחוקותיהם לא תלכו. והובא ברמ"א בדרכי משה (יו"ד סי' שצ"ג אות ב') לדינא.

ותדע דמה שאמרו בגמ' סנהדרין (דף ע"ד:) דבשעת השמד אין משנין אפילו ערקתא דמסאני. (קשירה של נעליים) היינו דוקא בשעה שהגויים רוצים לכפות על היהודים דברים מסויימים, אף אם אינו שיינו במצוות התורה, מוסרין עליהם את הנפש. ולכאורה גם זה בגדר חוקות הגויים שהוא בגדר חוק. ומה שאמרו במדרש (שיר השירים ד'. כ"ד ועו"מ) שבזכות ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו שמם, לשונם, וכו'. צריך לדון אם איסור זה מדינא, ולכאורה כמו שביארנו אם הוא דרך חוק שמחייבים לשנות השפה והשמות וכדו', יש איסור חוקות הגויים אבל היכא שאין זה חוק וחייב מותר כמו שמות לע"ז של יהודים. ודו"ק.

ומרן הבית יוסף (יו"ד סי' קע"ח) הביא מהמהר"י קולון (שורש פ"ח) שאין לאסור משום ובחוקותיהם ל"ת, אלא באחד משני ענינים. הא' הוא הדבר שאין טעמו נגלה, כדמשמע לשון חק. וכפרש"י ורמב"ן פ"י קדושים. שכיון שעושה דבר משונה שאין בו טעם נגלה, אלא שהם נוהגים כן, אז נראה ודאי כנמשך אחריהם ומודה להם. שאל"כ למה יעשה כדבריהם התמוהים ההם. והענין השני הוא הדבר ששייך בו פריצת דרך הצניעות והענוה, ונהגו בו העכו"ם ג"כ אסור. ואף גם זאת נראה דהיינו דוקא כשהוא עושה כן כדי להדמות להם בלא תועלת אחרת. וסיים הב"י ואפי' מנהג ישראל במלבוש אחד והעכו"ם במלבוש אחר, אם אין מלבוש ישראל מורה על יהדות או צניעות יתר מאותו של העכו"ם אין שום איסור לישראל ללבוש את המלבוש

שנהוג בין העכו"ם. עכת"ד. וע"ע בתוס' עמ"ס ע"ז (שם) וכן תמצא זה רבות בדברי הפוסקים דכל שהוא דרך חוק והוא הכרחי אסרו משום חוקות הגויים וכן מבואר בדברי הב"ח (יו"ד סימן שמ"ח) וע"ע בט"ז או"ח (סימן שי"א סק"ד)

ויש לציין שבמשך כל הדורות נזהרו אבותינו ממנהגי הגויים, אף אם לא היו בגדר חוק כדי לא להרגיש עצמנו מתנהגים כמו עובדי ע"ז. וכמו דברי המדרש לעייל שלא שינו שמם ולשונם ומלבושם כדי שלא להדמות לגוי. וכמ"ש בספר יראים (סי' פ"ח) שאזהרת התורה ובחוקותיהם ל"ת היינו אפי' דברים שאינם עבירות, אלא מעשים וחוקות שהורגלו לעשות לשם תורה שלהם. וחכמים פירשו מה המעשים והחוקות הללו. ובפ' במה אשה (סז) ובתוספתא דשבת מונה כל מה שהיתה קבלה ביד חכמים שהיו מחוקותיהם, ואין להוסיף עליהם כי אינם מסברא רק בקבלה. עכ"ל.

ומרן הב"י (שם סוף הסימן) הביא דברי הגמ"י שכ"כ בשם הרא"ם. (ספר יראים דלעייל) והוסיף הב"י בשם הסמ"ג, דבתוספתא דשבת מונה כל מה שהיתה קבלה ביד חכמים מחוקותיהם ודרכי האמורי. וכתב על זה הב"י, ובאמת שהרבה דברים שנויים באותה תוספתא שיש בהם משום דרכי האמורי. והרבה בנ"א נכשלים בהם, ואין איש שם על לב. ושמא משמע להו שאין לחוש משום דרכי האמורי אלא לדברים שהזכרו בגמ' בלבד. וכל שאר דברים שבתוספתא הוי דלא כהלכתא, דאל"כ לא הוה שתיק תלמודא מנייהו. עכ"ל. והנה כן מבואר גם בתשובת הרשב"א (סי' קס"ז ובסי' תתכ"ה), שאין לאסור משום דרכי האמורי אלא באותם שהזכרו בגמ' בלבד. ע"ש. וכן כתב החיד"א בשו"ת ברכה (סי' קע"ט סק"ד) בשם מר זקנו החסד לאברהם (והם הינם דברי הב"י)

אומנם הב"ח הביא דברי היראים והב"י, והעלה למעשה דהעיקר שבכל מה שמיוחד לעכו"ם צריך הישראל להיות נבדל מהם, אף על פי שאינו נזכר בדברי רז"ל. ושכן שיטת הפוסקים. ומ"מ אותם הדברים המפורשים בש"ס ובתוספתא ובשאר מקומות, אף על פי שאין העכו"ם נוהגים בהם עכשיו במקצת מקומות, אסור לישראל לנהוג בהם, שכיון שכבר היה קבוע חוק זה לשם תורה שלהם נראה כמודה להם וכו'. עכת"ד. ובאמת שעם ישראל קדושים ונזהרו במשך הדורות שלא להדמות לגויים וכדברי הב"ח, אומנם במקום שיש צורך אפשר להקל כדעת היראים והב"י דלא אסרו חוקות הגויים רק מה שאמרו בגמ'. ויתירה מזו עיין בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' קנ"ט) שנשאל על מגלחי הזקן, שעושים חוקות הגויים. ובתחילת דבריו תמה וז"ל: לא ידעתי מה הרעש הגדול הזה, לכו נא ונוכח, אי משום חוקות הגויים, אשאלהו ויודיעני מי התיר לנו נעלים שחורים המבואר בש"ס לאסור. עכ"ל. ומבואר שיש דברים אפילו שנאמרו בגמ' ובזמן הזה אין בהם משום חוקות הגויים. וכיום יש דברים רבים שכבר דשו בהם רבים. ואכמ"ל.

סוף דבר נראה למעשה שכל דבר שהוא מנהג גויים, והוא בחוק וחוב שלהם אסור לעשותו, משום חוקות הגויים. ואציין כאן שכיום הרבה מחוקי הגויים, נאמר בענין לויית המת וקבורה, (לבישת שחורים ופרחים על הקבר וצמחים בביה"ק ואין כאן המקום לפרט) שמנהגיהם שונים ומשונים. והסבר למנהגם משום שחלקם אין הם מאמינים בהשארות הנפש, וכולם אינם מאמינים בתחיית המתים לכך אסרה תורה לעשות כמעשיהם.

"ואמרת שעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאיתנו. הוא ציוה לנו והתקדישתם והייתם קדושים, ואמרו חז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה מעט מקדשין אותו הרבה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא, וכתוב אחר אומר כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו', (והמאמר להצילך כולל הרבה ענינים, להצילך מן החרב מן הרעב מן השבי ומן הביזה), והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרינו, וממילא

יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו" (הפנף חיים - מכתבים ומאמרים)

חזו בני חביבי

סיום
מסכתות
עירובין
ופסחים על
ידי החזן
הדגול
ר' מרדכי
מנחם הי"ו

מזל טוב
ושמחה רבה
באירוסים בתם
של הרב דוד
שרעבי
ורעייתו הי"ו

עמלי תורה
בישיבת בין
הזמנים,
אשרי מי
ישעמלו בתורה

שיעורי תורה

שיעור באור החיים הקדוש
תהילים ושיעור לנשים
קבלת שבת לבנות
מתמידים לבנים
בתיה לבנות
תהלים לבנים - תהלים לבנות - שיעורים בהלכה - שיעורים בגמרא - שיעור דף יומי מפורסם בבתי הכנסת

שירותי דת וגמילות חסד

לתיאום בענין טהרה:
שאלות בהלכה וטהרה:
שאלות בהלכה וטהרה:
דיני תורה בדיני ממונות ושכנים:
גמ"ח תרופות:
גמ"ח רדיאטורים לחימום:
מיץ ענבים:
כרית של ברית:
גמ"ח בלוני גז:
גמ"ח מזוזות:

הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - אברהם ג'יאן
הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - חיים בלך
גמ"ח פלטות לשבת - משפחת פרלמן:
גמ"ח עריסה לתינוק לחודשים ראשונים:

גמ"ח טיטולים ומטרנה לע"ג אייל בן זהבה ז"ל, ולרפואת טוהר בת שני שרה
אנילציה ואדים חמים, לע"ג שמעון בן לאה
אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):
אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):
גמ"ח כיסאות שולחנות ומזרנים וגמ"ח פלאטה של שבת:
גמ"ח כיסאות שולחנות, כסאות ג' טפחים, סירים גדולים:
גמ"ח כיסאות שולחנות מפות שולחן וכלי הגשה:
גמ"ח מוצצים ובקבוקים:

גמ"ח להמסת אבנים בכליות, החזרת פרקים למקום, וקיבוע:
מקרן, אנילציה, משאבת חלב ודינ\חשמלי לע"ג אסתר בת ג'יה
איסוף וחלוקת מזון למשפחות:
גמ"ח מכשיר ניווט ווייז WAZE:

אילנה טל: 052-7111480
הרב דוד שרעבי טל: 054-2002882
הרב יוסף שטירמן טל: 02-5715176
הרב עמנואל איפרגן טל: 058-7188158
גב' שולה ויטנשטיין טל: 054-8441374
הרב מרדכי ויטנשטיין טל: 054-8441374
משפחת בן ישי טל: 054-8402564
משפחת נחמני טל: 050-5245392
משפחת דוד שלמן רח' ברקת טל: 0525712663
משפחת קוהלי אבני החושן 106 טל: 0527659122
אחלמה 10 טל: 0502616377
אחלמה 11 טל: 0587668000
רח' אודם 18 טל: 0584226225
ר' שלמה ברוגר: 0547857575
על ידי משפחת ויצמן רחוב ברקת 4 טל: 050-6401440
משפחת בן סימון, טל: 0257110091 0504168728
גב' מטטוב: רח' אודם 16
גב' רינה:
הרב איתמר שעהי טל: 052-6161696
אביאל ירושלמי 0504116009
הרב חיים דדש טל: 02-5711480
משפחת אלקיים טל: 02-5715028
הרב משה קליין טל: 052-3466778
משפחת שרעבי טל: 054-8002882
גב' קרוליין שרעבי טל: 054-6535441
הר' אלעזר לוי טל: 0548590029

HARSHMUEL.COM TASHMAN.NET

sharabymail@gmail.com

TEL: 0542002882